

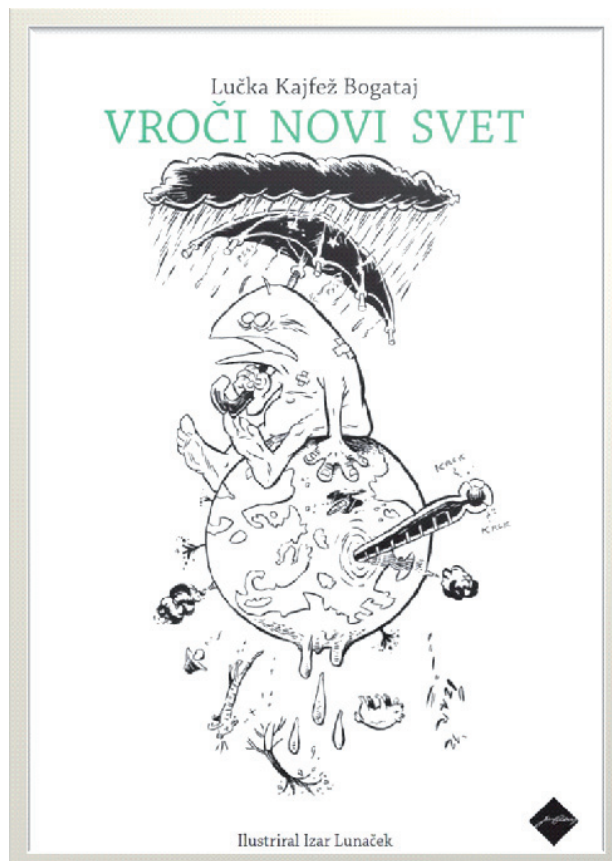
Vroči novi svet

Nova knjiga Lučke Kajfež Bogataj

Poljudnoznanstvena knjiga avtorice Lučke Kajfež Bogataj z naslovom Vroči novi svet nam sporoča, da podnebne spremembe niso naš edini problem, so pa v okolju daleč najbolj usoden in dolgoročen negativni proces, ki se že odvija pred našimi očmi. Če jih ne obvladamo bodisi z odpravljanjem njihovih vzrokov ali se nanje ne bomo prilagodili, nam bodo še poglabile ostale težave. Zaradi podnebnih sprememb bo na kopnem še manj čiste pitne vode in v mnogih deželah tudi manj hrane. Podnebne spremembe bodo pospešile izumiranje rastlinskih in živalskih vrst in zapletle obnavljanje ozonskega plašča. In če ne ukrotimo podnebnih sprememb, bodo oceani še bolj kisli in brez življenja.

Knjiga skuša pojasniti, zakaj vreme in podnebje mnogo bolj vplivata na naše življenje kot si v dobi naprednih tehnologij in globalno povezane družbe priznamo. Preseljevanje narodov, propad razvitih kultur, pa tudi obdobja velikih kriz in po drugi plati družbenega razcveta so bile v zgodovini mnogokrat vsaj v posredni povezavi s spreminjanjem podnebja. Človekov vpliv na spreminjanje podnebja je danes znanstveno dokazano dejstvo. Knjiga daje tako mladim kot starejšim bralcem odgovore na pomembna vprašanja, na primer zakaj vreme ni podnebje; kako vemo, da se podnebje spreminja; zakaj se spreminja zadnjih dvesto let; kaj so toplogredni plini in kakšne so že opazovane spremembe. Na poljuden način opisuje napovedi podnebja v prihodnje v Evropi in pri nas ter številne vplive spremenjene klime, tako pozitivne kot negativne. Opisani so tudi razmisleki, kako se prilagoditi na novo podnebje in zlasti kako blažiti podnebne spremembe. Daje odgovore ali lahko z raznimi čudežnimi tehnikami geoinženiringa morda preprečimo nadaljnje ogrevanje planeta.

Mnogi razmišljajo o podnebnih spremembah kot o pojavu prihodnosti. A višje temperature ozračja, morja in tal, spremenjeni padavinski vzorci in pogostejše ter močnejše vremenske ujme so že danes ne le izmerjene, ampak tudi že kažejo svoje gospodarske in družbene posledice. A kljub temu mednarodna politika zavlačuje z ukrepi in odziv večine odločevalcev v gospodarstvu je mlačen. Tudi s temi temami se ukvarja Vroči novi svet. Ob tem je problem podnebnih sprememb tudi vedno bolj prisoten v javnosti in medijih, kjer pa lahko slišimo zelo nasprotujoča si stališča o vzrokih podnebnih sprememb, resnosti stanja in verjetnih posledicah. Knjiga zato podaja dejstva in znanstvena spoznanja na to temo. Ob prihajajočih, še bolj izrazitih podnebnih spremembah imamo namreč na izbiro tri možnosti. Prva je blaženje, ki pomeni čim

prejšnji prehod v družbo z majhnimi toplogrednimi izpusti, druga je prilagajanje, se pravi ukrepi za zmanjšanje neugodnih učinkov podnebnih sprememb. Tretja možnost je trpljenje: prenašanje neugodnih učinkov, ki se jih ne bomo mogli ubraniti niti z blaženjem niti s prilagajanjem. V svetu in tudi pri nas že imamo mešanico vsega trojega, čeprav v manjši meri. V prihodnosti bo tega znatno več, a bistveno je, kako sorazmerno bo sestavljena ta mešanica, kar je seveda odvisno od nas. Bolj ko nam bo uspelo ublažiti podnebne spremembe, manj bremena bo nosilo prilagajanje in manjše bo trpljenje.

Težavam in politikom ne bo uspelo rešiti okoljskih težav, če se vsak od nas bo zavedal svoje odgovornosti do okolja. Če si ne bomo ustvarili vrednostnih meril, etičnih načel spoštovanja narave in drugih vrst, podnebnih sprememb ne bomo omilili. To je ta hip še zelo težka naloga, saj nas gospodarstvo usmerja v to, da si na vrh lestvice vrednot vedno bolj postavljamo materialne dobrine in tudi zato izgubljammo zdrav odnos do okolja. In v tem primeru nas zelo kmalu čaka vroči novi svet.

Strokovni vodnik po dvomih o globalnem segrevanju

Slovensko meteorološko društvo

Odkar se v svetu govori o podnebnih spremembah obstajajo tudi tako imenovani »skeptiki«, ki z različnimi argumenti skušajo izpodbijati dejstvo, da se podnebne spremembe dejansko dogajajo. Skepticizem je v znanosti zelo dobrodošla lastnost. Omogoča, da znanstveniki obravnavajo problem celostno, iz različnih zornih kotov in tako vedno bolj razumejo pojav ter se končno dokopljejo do resnice. Skepticizem, ki ga uporabljajo podnebni skeptiki, pa je ravno nasproten znanstvenemu skepticizmu. Metodi, ki se je pri zagovarjanju svojih trditev poslužujejo ti, pravimo izbiranje češenj. Iz celotnega nabora razlag in dejstev o nekem problemu izberejo le peščico, ki ustreza ali delno podpira njihovo trditev. In tako ustvarijo svojo resnico, ki se zdi dobro podprta z znanostjo. Na številne izzive v različnih medijih in javnosti je avstralski fizik John Cook odgovoril z ustanovitvijo spletne strani Skeptical Science. Namen spletne strani je razložiti, kaj so znanstveniki povedali o globalnem segrevanju v recenziranih strokovnih člankih. Znanost, ki je predstavljena na tej spletni strani, ni plod dela ustanovitelja te strani, ampak je neposredno povzeta iz recenziranih znanstvenih publikacij.

Konec leta 2010 je John Cook s številnimi soavtorji izdal vodnik z izvirnim naslovom *The Scientific Guide to Global Warming Skepticism*. Namenjen je ozaveščanju javnosti o podnebnih spremembah, predvsem pa želi osvetliti znanstveno ozadje najpogostejših napačnih trditev o podnebnih spremembah, ki se pojavljajo v medijih. V njem so kratko povzete najpogostejše trditve tako imenovanih podnebnih skeptikov. Znanstveno ozadje trditve je razloženo v poljudnem jeziku, brez tehničnih podrobnosti. V Vodniku je na preprost način prikazano, kako lahko z metodo izbora češenj izkrivimo resnico in hkrati za nekaj najbolj osnovnih dejstev o podnebnih spremembah pokaže tudi celoten nabor češenj – vsa znanstvena dejstva. Za vse, ki so željni podrobno razumeti problem segrevanja podnebja, so trditve, ki so obravnavane v Vodniku in še mnoge druge, temeljito razložene na straneh *Skeptical Science*. Pogosto celo v več različnih težavnostnih stopnjah. Tam so podane tudi povezave na znanstvene članke, ki dotični problem obravnavajo. Zainteresirani bralec tako lahko znanstvene vire preveri tudi sam.

Vodnik je iz angleščine preveden v 15 jezikov, med njimi tudi v slovenščino. Člani Slovenskega meteorološkega društva so Vodnik, v slovenskem prevodu

Strokovni vodnik po dvomih o globalnem segrevanju, prevedli konec leta 2011. V začetku leta 2013 je bil Vodnik natisnjen v 1000 izvodih. Namenjen je izobraževalnim ustanovam (šolam, društvom, knjižnicam...), ki jih tematika podnebja in podnebnih sprememb zanima oziroma se s podnebjem ukvarjajo. Ob tem društvo zainteresiranim skupinam ponuja tudi predavanja o podnebnih spremembah v različnih težavnostnih stopnjah.

Vodnik je v digitalni obliki dostopen na spletni strani Skeptical Science (<http://www.skepticalscience.com/>), do katere je mogoče priti tudi preko strani Slovenskega meteorološkega društva (<http://www.meteo-drustvo.si/>). Na tej isti strani so objavljene številne druge informacije in novice o podnebnih spremembah. Med drugim tudi več kot 50 slovenskih prevodov poglavljenih obrazložitvev na trditve podnebnih skeptikov.